

Carina Agnesdotter: "Elda under din vrede" från fredsrörelse till #metoo

Alltsedan de svenska folkrörelsernas framväxt under 1800-talet har poesi utgjort ett viktigt inslag i rörelsernas verksamhet. Rörelsedikterna framfördes på offentliga manifestationer och interna möten och trycktes i rörelsetidskrifter, dagspress och diktsamlingar. Traditionen levde vidare inom de nya sociala rörelser som uppstod under 1960- och 70-talet, med kvinno-, freds- och miljörörelsen som exempel. Dikterna bidrar i dessa sammanhang bland annat till att utforska problemen och villkoren i de retoriska situationer rörelserna engagerar sig i, att övertyga läsarna och åhörarna om att anta rörelsens ideologiska ståndpunkter och att stärka rörelsens kollektiva identitet.

Rörelsernas dikter är ofta starkt tidsbundna och många faller i glömska då de problem de behandlar försvinner från den politiska agendan och rörelseaktiviteten klingar av. Vissa dikter lever dock kvar och återanvänds i nya situationer. Ett exempel på detta är Ingrid Sjöstrands dikt "Elda under din vrede" ur diktsamlingen *Det blåser en sol* från 1979.

Dikten användes ursprungligen främst inom 1980-talets nya fredsrörelse i kampen mot miljöförstöring och kärnvapen, men har genom åren använts av nya rörelser och i situationer även utan direkt koppling till dessa frågor. Den har exempelvis framförts av miljöpartiets språkrör under en partiledardebatt 1994, använts i en reclaim the street-aktion 2006 och i protester mot Sverigedemokraterna. Sedan hösten 2017 syns dikten allt oftare i sammanhang med koppling till #metoo och frasen "Elda under din vrede" framstår alltmer som ett motto för den nya rörelsen.

Vad är det som gör dikten "Elda under din vrede" så användbar i dessa olika sammanhang? Hur förhåller den sig till de retoriska situationer där den används och vilka retoriska funktioner fyller den? I detta paper resonerar jag kring dessa frågor med utgångspunkt i några av användningarna av dikten, med särskilt fokus på 1980-talets fredsrörelse och dagens #metoo-rörelse.